

Sygn. akt II AKa 295/15

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Lublinie II Wydział Karny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia	SA Barbara du Château (sprawozdawca)
Sędziowie:	SA Elżbieta Brzozowska SO del.do SA Grażyna Jakubowska
Protokolant	sekr.sądowy Agnieszka Muszyńska

przy udziale Wiesława Greszty prokuratora Prokuratury Apelacyjnej w Lublinie

po rozpoznaniu w dniu 21 stycznia 2016 r.

sprawy z wniosku **M. W.**

o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu niezasadnego tymczasowego aresztowania

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawczyni

od wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 18 września 2015r., sygn. akt II 2 Ko 136/15

uchyla zaskarżony wyrok na podstawie art. 439 §1 pkt. 2 k.p.k. i sprawę z wniosku M. W. przekazuje Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskiem z dnia 16 czerwca 2014r. pełnomocnik M. W. domagał się zasądzenia od Skarbu Państwa na jej rzecz 11091, 50 zł odszkodowania oraz 100000 zł zadośćuczynienia z tytułu niewątpliwie niesłusznego tymczasowego aresztowania.

Sąd Okręgowy w Siedlcach wyrokiem z dnia 18 września 2015r. w sprawie II 2Ko 136/15 zasądził od Skarbu Państwa na rzecz M. W. 4814 zł tytułem odszkodowania oraz 20000 zł tytułem zadośćuczynienia, zaś w pozostałej części wniosek oddalił.

Od opisanego wyżej wyroku apelację wniósł pełnomocnik wnioskodawczyni, zaskarżając go w zakresie zadośćuczynienia, w części oddalającej żądanie wniosku ponad zasądzoną kwotę, zarzucając:

obrazę przepisu postępowania mającego wpływ na jego treść w postaci art.7 i 410 k.p.k. poprzez pominięcie części istotnych okoliczności i sprzeczną z doświadczeniem życiowym ocenę stopnia dolegliwości doznanych przez wnioskodawczynię M. W. cierpień fizycznych i psychicznych, co doprowadziło do błędnego ustalenia, że

przyznane zadośćuczynienie w kwocie 20.000 złotych jest odpowiednie i stanowi ekwiwalent doznanych przez wnioskodawczynię cierpień psychicznych i fizycznych mimo że prawidłowo oceniony całokształt okoliczności sprawy nie pozwala na takie stwierdzenie.

Wnosił o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie na rzecz wnioskodawczyni kwoty 100.000 złotych, tytułem zadośćuczynienia za doznane cierpienia fizyczne i psychiczne.

Sąd Apelacyjny w Lublinie zważył, co następuje: merytoryczne odniesienie się do wywiezionej apelacji stało się bezprzedmiotowe, albowiem kontrola instancyjna zaskarżonego rozstrzygnięcia doprowadziła sąd odwoławczy do przekonania, iż w niniejszej sprawie zaistniała bezwzględna przyczyna odwoławcza określona w art. 439§1 pkt 2 k.p.k. in principio (nienależyta obsada sądu), podlegająca uwzględnieniu z urzędu, niezależnie od granic zaskarżenia, podniesionych zarzutów i wpływu uchybienia na treść orzeczenia. Powyższa konstatacja skutkowałą koniecznością wydania w instancji odwoławczej orzeczenia o charakterze kasatoryjnym, o co słusznie postulował obecny na rozprawie odwoławczej prokurator.

Przepis art. 554§2 k.p.k., w brzmieniu po nowelizacji wprowadzonej ustawą z dnia 27 września 2013r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1247) w dalszym ciągu utrzymuje kolegialny skład sądu w sprawach o odszkodowanie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu, jednakże w miejsce trzech sędziów wprowadza zasadę orzekania przez jednego sędziego i dwóch ławników. Sąd Okręgowy w Siedlcach, bazując na znowelizowanym brzmieniu przepisu art. 554§2 k.p.k., rozpoznał przedmiotową sprawę właśnie w takim oto składzie (jednego sędziego i dwóch ławników). Rzecz jednak w tym, że tenże sąd nie dokonał analizy przepisów wprowadzających omawianą nowelizację, a ta przesądza, że winny mieć tu zastosowanie przepisy Kodeksu postępowania karnego w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r., a to oznacza, że sprawa podlegała rozpoznaniu w składzie trzech sędziów. W konsekwencji doszło więc do uchybienia, o jakim mowa w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k., czyli nienależytej obsady sądu.

Faktem jest, że norma art. 27 przepisów przejściowych, zawartych w ustawie z dnia 27 września 2013 r. o zmianie przepisów (...), daje prymat stosowania ustawy nowej do spraw wszczętych przed dniem jej wejścia w życie (czyli przed 1 lipca 2015 r.), jednakże wprowadza od tej zasady **wyjątki**. Wyłączenie stosowania nowego prawa zawarte jest między innymi **w normie art. 30** tychże przepisów, który stanowi, że „jeżeli na podstawie niniejszej ustawy nastąpiła zmiana właściwości lub składu sądu, do czasu zakończenia postępowania w danej instancji orzeka sąd dotychczas właściwy lub w dotychczasowym składzie”. Taka sytuacja miała tymczasem miejsce w sprawie niniejszej.

Dla jej czytelnego zobrazowania należy w pierwszej kolejności odwołać się do brzmienia przepisu art. 14§1 k.p.k., określającego tak zwaną zasadę skargowości. Przepis ów stanowi, że skarga uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu inicjuje postępowanie sądowe. Ponieważ nie jest tu wymagana stosowna decyzja procesowa sądu (jak na przykład w sprawie o wykroczenie – por. art. 59§2 k.p.s.w., czy w postępowaniu przygotowawczym, por. art. 303 k.p.k.), to należy przyjąć, że datą wszczęcia postępowania sądowego jest data wpływu sprawy do sądu z „żądaniem uprawnionego oskarżyciela lub innego uprawnionego podmiotu”.

Analiza akt przedmiotowej sprawy dowodzi, że wszczęcie postępowania sądowego nastąpiło tu 16 czerwca 2014 r. (data wpływu wniosku do SO w Siedlcach), a zatem pod rządami kodeksu postępowania karnego sprzed nowelizacji. Wprawdzie Sąd Okręgowy w Siedlcach swą decyzją procesową o przekazaniu sprawy, w trybie art. 35§1 i 2 k.p.k., do rozpoznania innemu sądowi zainicjował spór kompetencyjny, jednakże pozostaje to bez znaczenia dla określenia wskazanej wyżej daty, jako daty wszczęcia postępowania sądowego, gdyż decyduje tu wpływ skargi, inicjującej etap postępowania sądowego. Zresztą zauważyć należy, że po rozstrzygnięciu sporu o właściwość sprawa powróciła do Sądu Okręgowego w Siedlcach w dniu 19 czerwca 2015 r. (k.44), a zatem w dalszym ciągu pod rządami Kodeksu postępowania karnego sprzed omawianej nowelizacji.

Poza sporem zatem pozostaje, że wszczęcie postępowania w sprawie z wniosku M. W. o zasądzenie odszkodowania i zadośćuczynienia z tytułu niesłusznego tymczasowego aresztowania nastąpiło przed dniem wejścia w życie ustawy z 27 września 2013 r. o zmianie przepisów (...), a zarazem nie doszło do zakończenia tego postępowania „w danej

instancji” do 1 lipca 2015 r. (nie wydano orzeczenia merytorycznego co do jej głównego nurtu). W zaistniałej sytuacji faktycznej, bacząc na brzmienie art. 30 przepisów przejściowych, który stanowi, że w przypadku zmiany składu sądu na podstawie ustawy nowelizującej, do zakończenia postępowania w danej instancji, orzeka sąd w dotychczasowym składzie, jasne jest, że właściwym składem sądu jest ten określony w art. 554§2 k.p.k., w brzmieniu do dnia 1 lipca 2015 r., a zatem skład trzech sędziów. Zwrócić należy uwagę, że ustawodawca nie uzależnia stosowania ustawy „starej” od stanu zaawansowania sprawy, to jest od tego, czy doszło w niej już do otwarcia przewodu sądowego, czy też nie. Omawiany przepis odwołuje się wyłącznie do stanu prawnego, a konkretnie jego zmiany wynikłej z faktu wejścia w życie znowelizowanych przepisów („jeżeli na podstawie niniejszej ustawy doszło do zmiany składu sądu”), odmiennie regulujących dotychczasową kwestię składu sądu w określonej kategorii spraw. W tych warunkach okoliczność, że sąd I instancji przystąpił do orzekania po dacie 1 lipca 2015r., pozostaje tu bez jakiegokolwiek znaczenia. Decyduje data wszczęcia postępowania sądowego i treść art. 30 przepisów przejściowych, rozpatrywanych w powiązaniu z normą art. 554§2 k.p.k..

Reasumując: w sprawach o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niesłuszne skazanie oraz niesłuszne stosowanie środków przymusu, w których wszczęto postępowanie sądowe przed dniem 1 lipca 2015 r. i nie doszło do zakończenia tego postępowania w danej instancji, stosowanie przepisu art. 554§2 k.p.k., w brzmieniu wprowadzonym ustawą z dnia 27 września 2013 r. o zmianie ustawy- Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. poz. 1247), podlega wyłączeniu na podstawie art. 30 przepisów przejściowych, zawartych w tej ustawie, zatem podlegają one rozpoznaniu w składzie trzech sędziów.

W tych warunkach, respektując omówione wyżej regulacje prawne, skonstatować należy, że sprawa z wniosku M. W., podlegała rozpoznaniu w składzie trzech sędziów, a skoro orzekał jeden sędzia i dwóch ławników, to oznacza, że zaskarżony wyrok ostać się nie może, jako że doszło do uchybienia, które zmusza do uchylenia go niezależnie od poniesionych zarzutów i wpływu takich naruszeń na treść samego wyroku.

Z tego też względu Sąd Apelacyjny w Lublinie w oparciu o art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. uchylił to orzeczenie i przekazał sprawę Sądowi Okręgowemu w Siedlcach do ponownego rozpoznania. Charakter przyczyny, która legła u podstaw tej decyzji powoduje, że przedwczesne jest rozpoznawanie zarzutów podniesionych w apelacji.

Ponownie rozpoznając sprawę sąd I instancji przeprowadzi postępowanie dowodowe w całości od początku orzekając we właściwym składzie, to jest w składzie jednego sędziego i dwóch ławników (art. 554§2 k.p.k.). Będzie miał na uwadze, że doszło tu już do zakończenia postępowania w danej instancji a zatem przepis art. 30 przepisów przejściowych, wyłączających stosowanie ustawy „nowej” nie będzie miał w zaistniałej sytuacji procesowej zastosowania.

Mając na uwadze przedstawione wyżej racje Sąd Apelacyjny w Lublinie orzekł, jak w wyroku.